

Captain Esteban Hernandorena

ערך: יהודה בן-צור

נסיך ויקטור יאן

אסטבאן הרנדורנה
(1965 — 1905)

במדי צי הסוחר הישראלי - Captain ticket no' 2558, Madrid

ביוני 1947 הצטרף אסטבן (המכונה "סטיב") בראש צוות של 24 מלחים ספרדים - רפובליקנים, חלקם ממוצא בסקי, שגלו מספרד לאחר מלחמת האזרחים - לאוניה **Pan York**, שזה עתה הגיעה מארה"ב למרסיי. על אף שהובטח לו ע"י 'המוסד לעליה ב' לשרת כרב החובל, הוא הסכים להמשיך לשרת באוניה כקצין ראשון, לאחר שבסוף אוגוסט מונה גד הילב כרב החובל. במהלך שירותו בהפלגת האוניה בדצמבר 1947 - בשם 'קיבוץ גלויות' ובהמשך 'קוממיות' - ושהותו עליה בעת מעצרה בקפריסין הוא קשר את גורלו עם מדינת ישראל, העביר את משפחתו ארצה, התאזרח ושירת כרב חובל באוניות חב' 'שהם'-צ"ם'. תפקידו הראשון בצי הסוחר היה רב חובל ה'דרומית' (לשעבר: **Kefalos**) - אוניית הרכש שהגיע לארץ ממקסיקו במהלך מלחמת העצמאות ושדצמבר 1948 נהייתה אוניית הסוחר הישראלית הראשונה להניף את דגל ישראל.

סרטון על קפטין "סטיב": www.youtube.com/watch?v=FAAiNR5b0Og

קפיטן "סטיב" נולד ב-3 באוגוסט 1905 בכפר סימורסטרו, ליד בילבאו בספרד. שירת עד 30 ביוני 1963 ונפטר ב-28 בדצמבר 1965. יהי זכרו ברוך.

לאחר מותו פורסמה חוברת לזכרו ורחוב בחיפה נקרא על שמו.

יד לזכרו

ר"ס "סטיב" היו ידירים רכי-השפעה בארצות שונות. אני זוכר שהוא שמר על חלימת מכתבים עם מנהיגי הריפובליקה הגולים בצרפת ובמקסיקו וכן עם אישים מרכזיים ביוגוסלביה וברה"מ, אותם הכיר במלחמת-ספרד. פעמים אף קרא באזני מתוך מכתביהם דברים שהיה בזם, לדעתו, עניין. רבים מהם חזרו והזמינו אותו לבוא ולהשתקע בארצם כידיד רב-זכויות. לא פעם, פגשתי גם בשנים שאחרי המלחמה, באנשים שהכירו את "סטיב", שאלו עליו וידעו לספר אודותיו, בספרד, במרוקו הספרדית וגם ביוגוסלביה. חמיד נתן הדבר הרגשת כבוד לומר שהנך ממכריו או ידיריו של האיש. העובדה שבחר להשאר עמנו, בישראל, הזמיאה לנו. "סטיב" נסתלק מעמנו בתקופה בה מלאו 30 שנה למלחמת האזרחים בספרד; בימים שמרבים בארצנו ובעולם להוכיר את לקח ספרד. תפקיד של כבוד הוא לנו - חבריו בישראל - להנציח את שמו ובהקימנו יד לזכרו אנו פורעים מעט מן החוב שאנו ולוחמים רבים בארצות שונות חבים לזכרו.

ר/ח נמרוד אשל

השלם של הרחוב הנושא את שמו של 'קפטן סטיב' (רחוב זה מקשר את דרך העצמאות עם שער הנמל, ליד בית המכס).

עליה ב': רב־חובל יצחק («אייק») אהרונובי ומכונאי ראשי אפרים צוק (משמאל).

מחבריו של "סטיב" (במרכז): "אייק" אהרונוביץ ואפרים צוק

הצמדות למטרה

הכרנו את "סטיב" כשהיה בגיל 43. רוב רובם של אלה שעבדו אתו היו צעירים. הוא היה אדם בעל נסיון רב בחיים, בעל-מקצוע מעולה וימאי למופת. זה היה בדמו וזאת הרגיש מיד כל אדם שבא אתו במגע. הוא היה צמוד למטרה, אם זה היה במסגרת עליה ב' או בחברת הספנות. "סטיב" היה אדם בודד.

אצלנו היתה תקופה של רשלנות כלשהי, אולם "סטיב" דאג תמיד לרכוש בעל האוניה כאילו היה זה רכושו הפרטי. אצל אחרים היו דיבורים — אצלו היו מעשים. יחד עם זאת, למרות שהיה מסוגר כרב-חובל האוניה דאג מאד לצד האנושי של אנשיו. עקב אחרי כל פרט, וכל דבר היה קרוב ללב.

לפעמים, היה שנוא על אנשים, למרות שצדק במעשים שעשה. כולנו זוכרים את בעיית הסיגריות. הוא דרש מכל ימאי להביא קופסא ריקה ורק תמורתה היה מקבל קופסת סיגריות מלאה. הוא השתדל להפסיק, בדרך זו את הסחר-מכר שהיה רחוק ממנו. אנשים לא ירדו לסוף דעתו ולא הבינו את מגיעיו. אולם אצל "סטיב" זה היה דבר מובן מאליו. משום כך, הוא היה בודד וזאת הסיבה שרבים לא יכלו להסתגל לדרך מחשבתו. ייתכן ויבוא יום, שאנשים אשר התמרמו בשעתו — יבינו את "סטיב".

"סטיב" לא היה אדם עליו אבל בשעת שמחה וכשעליונותו פרצה החוצה — היה הוא מרכז השמחה. אני לא הייתי נוכח בשמחות רבות שלו, כי הוא היה בחלק אחד של כדור הארץ ואני בחלקו השני אבל בכמה הזדמנויות, כמו למשל, החתונה של דורה וורנר במחנה המעפילים בקפריסין, הוא היה כביר. כשם שהיה יושב בשקט בתאו, חמוץ פנים ומלא זעם אם משהוא לא בוצע כשורה, כך היה מתפרץ בשמחת עליונות ומשמח את כל אלה שהיו בסביבתו.

ר"ח גד הילב

סמל של מנהיג

סטיב היה איש ברזל וקשה להאמין שאיש כזה יכול להכנע למשהו. קשה לתפוס שאדם דינמי כמוהו, נעלם כדרך כל בשר...

את "סטיב" הכרתי על האוניה "פאן-יורק". הוא הסתכל עלי כשהתאמנתי בנביגציה וחיך שבוודאי לא יצא ממני שום דבר...

ל"סטיב" היה קל להתידד עם אנשים שעבדו בעליה ב', לא רק בגלל זה שאנו היינו קשורים בהבאת עולים ובבנין מדינה חדשה, אלא בגלל החינוך הסוציאליסטי שקיבלנו בפלמ"ח.

"סטיב" היה סמל של מנהיג, של מפקד מאותן שורות של מפלגות פועלים שלחמו בגבורה. הוא היה אצלי סמל הרפובליקה של ספרד לא בגלל רעיונות גדולים, אלא בגלל הדברים היום-יומיים ששמענו מפיו.

הוא סיפר לי על ימי מלחמת האזרחים בספרד והצליח להראות בעיני כדמות מיוחדת במינה, כמגשים אידיאלים, כסמל ומנהיג.

היתה לו סמכות אבסולוטית על הצוות הספרדי והוא הרגיש צורך לייצגם בפנינו. הוא היה "שגריר" של ספרד הרפובליקנית בעינינו.

המעבר בין מלחמת האזרחים בספרד לתנועה שלחמה בכוחות קולוניאליים היה קרוב לו מאוד, מה גם שהוא — אשר היה מניצולי הפאשיזם — הרגיש קשר אל הפליטים, ניצולי הנאציזם.

זוכר אני שכאשר "סטיב" לא הרגיש בטוב הוא הסתגר בתאו ויצא ממנו רק כאשר הבריא לגמרי. לפני האנשים הוא לא הפגין מעולם שום סימן של חולשה.

ניסן לויתן

אחות לוחמים

ללוחמים, יש אידיאה משותפת והם מוכנים לסכן נפשם למען אידיאה זו. אחד השותפים לאחוות לוחמים זו היה "סטיב".

בתקופת עליה ב', עבדנו עם "קפיטנים" רבים: יוונים, ספרדיים ואיטלקיים וזה לא מקרה שסטיב השאיר רישומו עלינו ונשאר בקרבנו.

לסטיב היו שתי אהבות גדולות: אהבה לים ואהבה לחופש. זה לא מקרה, ש"סטיב" אשר גמר את מלחמת האזרחים בספרד, הצטרף לסוג אחר של לחימה, על אותו נושא, והרגיש עצמו אצלנו בבית, מיד מהרגע הראשון.

האנשים הביטו עליו בהערצה וקיבלו את מרותו. הוא היה גבר ממדרגה ראשונה. הרגשנו שאנו נתקלים בדמות לא רגילה, בדמות שלא פוגשים בה יום יום, בקליבר של אדם שלוחם בדיוק כמוך.

בעמדו על הגשר, הוא נתן הרגשה עצומה של בטחון. הצוות הספרדי ביצע הוראותיו לא רק כבצע הוראות של מפקד, אלא ראינו שהם מתייחסים אליו כמו אל אב.

סטיב היה היחיד שנשאר אתנו פה ועבר יחד אתנו את כל השלבים ממחלת למדינה. הוא עזר לנו ליצור משהו חדש.

אני מאמין שלוחמים כמו "סטיב", עושים את עולמנו יותר יפה ונותנים יותר טעם לחיים.

יוסי הראל